

AK-230

AK-230 – podwójnie sprzężona automatyczna uniwersalna armata morska kalibru 30 mm, opracowana w ZSRR pod koniec lat pięćdziesiątych XX w. Była to jedna z najpopularniejszych armat tej klasy na świecie.

Powstanie i rozwój

Była to pierwsza w pełni automatyczna armata okrętowa w ZSRR. Jej projektowanie, pod oznaczeniem *Kł-302*, rozpoczęło się na podstawie postanowienia Rady Ministrów z 1956. Za rozwój podstawy i wieży odpowiadało biuro OKB-43, a części artyleryjskiej – OKB-16 (konstruktorzy A. Nudelman i W. Niemenow). Samo działko oznaczone było NN-30, od inicjałów konstruktorów (ozn. fabryczne 291P). Prototyp skonstruowano w 1957, a po dopracowaniu konstrukcji, armaty produkowano w zakładzie nr 535 w Tule od 1959 do 1984. Po próbach państwowych w latach 1960-1961 na kutrze raketowym projektu 205 (Osa) nr „401”, armata Kł-302 została oficjalnie przyjęta na uzbrojenie postanowieniem z 24 sierpnia 1962, jako kompleks AK-630-MR-104, ze stacją radiolokacyjną kierowania ogniem MR-104 Ryś.

Podstawowy sposób naprowadzania na cel opiera się na wykorzystaniu radaru artyleryjskiego. Armata zasilana jest z bębna z amunicją znajdującego się pod pokładem. Produkowana była w ZSRR (ok. 1450 sztuk) i Chinach (ok. 300 sztuk). Dzięki

małym rozmiarom używana była na bardzo wielu typach małych okrętów bojowych i okrętów pomocniczych produkcji państw dawnego bloku socjalistycznego jako główne uzbrojenie, rzadziej na większych okrętach bojowych jako broń przeciwlotnicza (proj. 68bis, proj.57A). Jej następcą stała się armata AK-630.

Używana była na wielu polskich okrętach (do 110 sztuk armat: na kutrach raketowych projektu 205, kutrach torpedowych proj. 664, okrętach desantowych proj. 770, 771, 776, okrętach patrolowych i ścigaczach okrętów podwodnych projektów 912 i 912M, okrętach szkolnych proj. 888), obecnie już tylko na ORP „Wodnik”.

Zestaw składa się z bezzałogowej, sterowanej zdalnie wieży z dwiema armatami przeciwlotniczymi NN-30. NN-30 jest chłodzonym płynem działkiem rewolwerowym z bębniem o czterech komorach nabojoych zasilanym z taśmy. Automatyka broni oparta jest na krótkim odrzucie lufy, a odpalanie jest elektryczne.

Dopuszczalne jest strzelanie seriami do 100 wystrzałów na lufę, po czym powinno nastąpić 15-20 minutowe chłodzenie. W warunkach bojowych dopuszcza się skrócenie przerw do 15-20 s, ale może to doprowadzić do rozkalibrowania lufy i konieczności remontu dział oraz pogarsza celność.

W skład jednostki ognia wchodzi naboje z pociskami odłamkowo-burząco-zapalającymi OF-83, burzącymi F-83 i przeciwpancerno-smugowymi Br-83. Stosowano zapalniki uderzeniowe z opóźnieniem MG-30 i MG-31 i denne bezwładnościowe MD-30. Pociski miały samolikwidator uruchamiający się po 11-20 s. Masa ładunku miotającego wynosi 0,19 kg.

Wersje

- **AK-230** typu A – zasilanie 220 V DC
- **AK-230** typu B – zasilanie 380 V AC

- **AK-230M** – wykonanie małomagnetyczne dla trałowców, przyjęta na uzbrojenie w 1963 (zasilanie 380 V).
- **Type 69** – wersja chińska o masie całkowitej 3600 kg.

Dane

- kaliber: 30 mm
- liczba luf: 2
- długość lufy: 65 kalibrów (L/65)
- prędkość początkowa pocisku: 1050 m/s
- odrzut lufy: 92 mm
- kąt podniesienia luf: od -12° do $+87^{\circ}$
- prędkość obrotu wieży: $70^{\circ}/s$
- prędkość podnoszenia luf: $55^{\circ}/s$
- masa wieży: 1905 kg
- obsługa: 2 osoby
- donośność maksymalna: 6500 m do celów nawodnych (bez samolikwidatora), 4000 m do powietrznych
- donośność praktyczna 4738 m
- szybkostrzelność:
 - teoretyczna: 2×1050 strzałów/min
 - praktyczna: $2 \times 200\text{--}240$ strzałów/min
- amunicja: naboje 30x210B typu BR-83 i OF-83D w taśmie o pojemności 2×500 szt.
- zasada działania automatyki działa: krótki odrzut lufy
- zasilanie: 220 V DC lub 380 V, 50 Hz, 26 V DC, 115 V, 400 Hz
- chłodzenie luf: cieczą
- systemy kierowania (poza wieżą): radar MR-104 Ryś albo MR-103 Bars, celownik optyczny Kołotka oraz dodatkowo konsola ręcznego sterowania.

Egzemplarz z Muzeum Wojska Polskiego. Fot. Dawid Kalka